



A Terméktanács a kérelmet javaslatával ellátva október 20-ig megküldi az igénylő lakóhelye szerint illetékes FM Hivatalhoz.

Igénylés ideje: a tárgyévben a támogatás csak egy alkalommal, méhcsaládonként egyszer igényelhető az illetékes adóhatóságtól (miután a méhészt az FM Hivaltaltól megkapta az igazolást a támogatási összegéről).

b.) Méhanya-beállítás támogatása (FVM rendelet 294-297. §-a szerint)

A támogatás igénybevételére jogosult: kérelem alapján az a méhészt,

- aki a Magyar Méhtenyésztők Országos Egyesülete tagjaitól, minősített törzscsaládtól származó pározott, petéző méhanyát vásárol,

- rendelkezik a méhek tartási helye sze-

rint illetékes hatósági állatorvos igazolásával a 2002. évi felmérés időpontjában megállapított méhcsaládok számáról (ezen igazolásnak megfelel a 2003. évi méhcsalád-támogatáshoz kiadott hatósági állatorvosi igazolás másolata is),

- rendelkezik továbbá a méhanya beszerzéséről szóló kiegyenlített számlával, amelyen szerepelni kell a törzscsalád nyilvántartási számának.

A támogatás alapja: támogatás méhanyánként egyszer vehető igénybe, az Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Állomás előző év június 1. és szeptember 30-a között végzett felmérése szerinti méhcsaládszám legfeljebb 50 %-os mértékéig.

A támogatás mértéke: 850 Ft méhanyánként.

A támogatási kérelmet - az előírt mellékletekkel együtt - **legkésőbb 2003. október 31-ig kell benyújtani a Magyar Méhtenyésztők Országos Egyesülete (MME) részére.** Az Egyesület a hitelesített kérelmeket a tárgyév november 10. napjáig megküldi az igénylő lakóhelye szerint illetékes FM Hivatalnak.

Igénylés ideje: a tárgyévben a támogatás csak egy alkalommal, méhcsaládonként egyszer igényelhető az illetékes adóhatóságtól (miután a méhészt az FM Hivaltaltól megkapta az igazolást a támogatási összegéről).

Orgoványiné Jancsok Katalin
gazdasági agrármérnök

Kapcsolódó cikkünk a 73. oldalon található.
(a szerk.)

Szabolcs- Szatmár- Bereg megye gyepgazdálkodása a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program tükrében (A 2002-es pályázatok értékelése)

A gyepgazdálkodás, a gyepek hasznosítása napjainkban újra és újra felmerülő probléma, melynek megoldása különböző gazdálkodási döntéseket igényel.

A rétek, legelők bizonyos részein újra meg kellene fontolni az intenzívebb művelést és használatot, míg pl. az ösgyepen - figyelembe véve a természet és tájvédelmi szempontokat is - a hagyományos legelő gazdálkodás és a területek legeltetéssel való kultúrállapotban tartásának előnyeit lenne érdemes jobban kihasználnunk.

A gyepek kihasználtsága sajnos jóval a lehetséges biológiai és környezeti tényezők által meghatározott szint alatt van. Tapasztalataink szerint több osztatlan közös tulajdonú területen a hasznosítás évek óta teljesen elmaradt. A természetvédelmi területeken, illetve az e területek közé ékelődött szakaszokon a hasznosítás megoldatlan. Ennek több oka van, melyek közül a legfontosabbak a következők:

- a megyei kérődző állomány csökkenése,
- a tulajdonviszonyok rendezetlensége, illetve
- a területek hozzá nem értő kezébe kerülése.

Problémát jelent az is, hogy ezen területek kultúrállapotba hozása már pusztán a legeltetéssel nem megoldható, cserjeirtásra, gyomirtó kaszálásra és egyes területeken felülvetésre is szükség van. Fontos az is, hogy a kultúrállapot visszaállítása a tájképi jellegnek megfelelően történjen.

A NAKP értékelése

A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP) célja olyan mezőgazdálkodás kialakítása, amely úgy állít elő értékes és egészséges élelmiszereket,

Megnevezés	Országos gyepterület, 1000 ha	Megyei gyepterület, 1000 ha	A megye gyepterülete az országos százalékában, %	Országos mezőgazdasági terület, 1000 ha	Megyei mezőgazdasági terület, 1000 ha	A megye mezőgazdasági területe az országos százalékában, %
1992	1164	76,2	6,54	6135,7	411,4	6,7
1999	1147,2	73,6	6,41	6186,3	403,5	6,52
2000	1051,2	66,4	6,32	5853,9	386,4	6,6
2001	1061,2	66,4	6,26	5865,4	393,1	6,7

Forrás: Mezőgazdasági statisztikai évkönyv, 2001; Sz. - Sz. - B. megyei statisztikai évkönyv, 2001; Sz. - Sz. - B. megyei statisztikai évkönyv, 1992

hogy mindeközben megőrzi a vidéki tájat, az élővilágot és a környezetet. Egyúttal elősegíti a gazdálkodók ismereteinek fejlesztését, szemléletváltását.

A NAKP a környezetbarát mezőgazdasági földhasználatot támogató célprogramjai két fő típusba sorolhatók. Az első fő típusba az egész ország területére kiterjedő horizontális, vagy országos célprogramok tartoznak; a másik fő típust a zonális vagy térségi célprogramok adják, ahová olyan térségek tartoznak, amelyek természet-, táj-, vagy vízvédelmi szempontból valamilyen speciális hasznosítást igényelnek. A gyepterületekre a horizontális célprogramok közül az ökológiai gazdálkodási célprogramban és az extenzív gyephasznosítási célprogramban lehet pályázatokat benyújtani; míg a térségi célprogramok (érzékeny természeti területek célprogramok) közül a megyénkben található Szatmár- Beregi ÉTT-n és a Borsodi mezőség ÉTT-n belül lehet pályázatokat benyújtani.

A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programban való részvétel önkéntes. A programokhoz bárki csatlakozhat, aki rendelkezik legalább 1 ha földterülettel, 5 éves szerződést köt, amelyben vállalja, hogy az adott célprogramban előírt feltételeket teljesíti.

A Program 1999-es elfogadása után első lépcsőben a 2000. január 1. - 2006. december 31. közötti időszakot öleli fel. Az időközi értékeléseket, módosításokat követően a második lépcső a 2007 - 2013 közötti időszakot öleli fel. A Program először 2002-ben indult el, ezen év tapasztalatait foglalom össze az előzetes adatok ismertetését követően.

Az ország és a megye gyepterületeinek nagyságát az 1. táblázat adatai mutatják.

A táblázatból látható, hogy 1992-höz képest 2001-re az országos gyepterület 8,8%-kal, míg Szabolcs- Szatmár- Bereg megye gyepterülete ettől nagyobb mértékben (12,8%-kal) csökkent, amit jól mutat a táblázat 4. oszlopa is. Az országos és a megyei mezőgazdasági terület a



vizsgált időszakban hasonló mértékben (4,41% és 4,45%-kal) csökkent. A táblázat utolsó oszlopa a megye és az ország mezőgazdasági területének arányát mutatja, amely lényeges változást nem tükröz.

A mezőgazdasági terület és a gyepterületek csökkenése KSH adatok szerint főként a következőknek tulajdonítható:

- jelentős mértékben növekedett a művelés alól kivont területek nagysága;
- az ipari üzemek, beruházások, infrastruktúrális fejlesztések szintén csökkentették a mezőgazdasági területet.

A megye gyepterületeinek természet leginkább hasznosító, illetve a gyepterületekhez legnagyobb mértékben kötődő két állatfaj, a juh és a szarvasmarha állomány nagysága az utóbbi években is jelentősen változott (2. táblázat).

A szarvasmarha állomány az utóbbi négy évben 14,3%-kal csökkent, míg a juhállomány a statisztikai adatok szerint 86,1%-kal növekedett. A 2001-es állatállományt számosállat egységben kifejezve a következő adatokat kapjuk: szarvasmarha 28.800 számosállat egység, juh 9.588 számosállat egység, összesen 38.388 számosállat egység. Az egy ha gyepterületre vetített számosállat egység tekintetében a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programban előírányzott 0,5-1,2 számosállat/ha-ral szemben a megyei érték 0,57 számosállat/ha. Figyelembe véve azonban azt a tényt, miszerint a megye tejelő szarvasmarha állomány, - ami a gyephez kevésbé kötődik - ami a kérődző állomány közel felét teszi ki. Abban az esetben, ha a tejelő szarvasmarha állományt levonjuk az összes kérődző állományból, akkor az állatsűrűség még kisebb (0,36 számosállat/ha) értéket mutat. A Program lehetőséget nyújt kiegészítő állat-beállítás támogatására szarvasmarha, juh és sertés esetében, amely támogatás összege 10.000 és 1.000 Ft/egyed közötti. A megye kis állatsűrűsége - az egyes gazdaságok helyzetét figyelembe véve lehetőséget nyújt a gazdálkodóknak a kiegészítő állat-beállítási támogatás igénybe vételére.

A 3. táblázatban a NAKP 2002-es országos adatait, a 4. táblázatban a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére vonatkozó adatait ismertetjük.

A NAKP 2002-es forráskerete 2,5 milliárd Ft, aminek 88%-át az FVM, 12%-át pedig a KöM biztosított. A 3. táblázatból látható, hogy a pályázott összeg jóval meghaladja a forráskeretet (a keret 2,2 szerese). A 2003-ra előírányzott forráskeret 4,5 milliárd Ft, aminek jelentős része már le van kötve a tavaly szerződést kötötték részére.

A 3. és 4. táblázat adataiból a következők állapíthatók meg:

1. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a NAKP-2002-es nyertes pályázatok száma 419 db (országosan 5.321 db), az országosan benyújtott pályázatok 7,9%-a.

2. Ebből a gyepgazdálkodási célprogramot a pályázók 33%-a jelölte meg a pá-

2. táblázat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szarvasmarha és juhállománya

Megnevezés	Szarvasmarha, 1000 db	Juh, 1000 db
1999	42	101
2000	39	179
2001	36	188

Forrás: Mezőgazdasági statisztikai évkönyv, 2001

akkor figyelembe véve azt a tényt, miszerint az ökológiai gazdálkodási célprogramon és a zonális célprogramokon belül is jelentős a pályázott gyepterületek nagysága, így a megyei gyepterületek 9,08%-a került a pályázott területek alá, ami az országos aránynál nagyobb mértékű. Figyelemre méltó az is, hogy a megyei pályázott területek 77,3%-a, az elnyert támogatás 49,8 %-a (szemben az országos

3. táblázat A NAKP-2002 pályázatok országos adatainak értékelése

Megnevezés	Pályázott terület		Pályázatok száma		Pályázott támogatás	
	Hektár	%	db	%	e Ft	%
Célprogram						
Agrár-környezetgazdálkodási alprogram	18 184	7%	154	3%	327 428	7%
Integrált gazdálkodási célprogram	18 193	7%	1 633	31%	804 965	18%
Ökológiai gazdálkodási célprogram <i>átállási területre</i>	41 386	15%	682	13%	773 982	17%
Ökológiai gazdálkodási célprogram <i>átállt területre</i>	33 967	12%	351	7%	399 148	9%
Gyephasznosítási célprogram	94 911	35%	1 770	33%	759 368	17%
Vizes élőhely célprogram	17 536	8%	80	2%	140 344	3%
ÉTT célprogram	46 854	17%	641	12%	1 247 692	28%
Összesen	271 751	100%	5 321	100%	4 452 927	100%

Forrás: www.nakp.hu/nakposzegzes.htm

4. táblázat A NAKP-2002 pályázatok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei adatainak értékelése

Megnevezés	Pályázott terület		Pályázatok száma		Pályázott támogatás	
	Sz.-Sz.-B. megyei	%	Sz.-Sz.-B. megyei	%	Sz.-Sz.-B. megyei	%
Célprogram	Hektár	%	db	%	e Ft	%
Agrár-környezetgazdálkodási alprogram	43,6	0,6	7	1,7	785	0,6
Integrált gazdálkodási célprogram	855,9	11	176	42	40537	33,5
Ökológiai gazdálkodási célprogram <i>átállási területre</i>	197,7	2,5	24	5,7	5715	4,7
Ökológiai gazdálkodási célprogram <i>átállt területre</i>	353,3	4,5	19	4,5	5207	4,3
Gyephasznosítási célprogram	5030	64,5	138	33	40246	33,3
Vizes élőhely célprogram	165,1	2,1	5	1,2	1321	1,1
ÉTT célprogram (Szatmár-Beregi sík, Borsodi mezőség)	1153,7	14,8	50	11,9	27210	22,5
Összesen	7799,3	100%	419	100%	121021	100%

Forrás: FVM Sz.-Sz.-B. megyei FM hivatal

lyázott területek 64,5%-ával (országosan 33%, a területek 35%-ával).

3. A Programba bevont terület nagysága 7799,3 ha (az országos 2,83%-a).

4. 2002-ben elnyert támogatás 121.021 e Ft (az országos 2,72%-a).

5. A pályázatok 40,6%-a, a területek 77,3%-ával kapcsolódik a legelő, illetve gyephasznosításhoz.

Az 1. táblázatból látjuk, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gyepterülete az ország gyepterületeinek 6,26%-át teszi ki. A gyephasznosítási célprogramban nyertes pályázatok az országos gyepterület 8,9%-át fedik le. A megyei nyertes gyepgazdálkodási pályázatok a megye gyepterületének 7,6%-át fedik le; ugyan-

kb. 40%-kal) kapcsolódik a legelő, ill. gyepgazdálkodáshoz.

A 2002-es pályázati összegek kifizetése még napjainkban is folyik. A 2003-as pályázatok elbírálása folyamatban van. A megyei FM hivatalokból bírálatra küldött pályázatok száma 946 db, amelyeket 874 pályázó nyújtotta be. Ezen pályázatok közül 275 db tavalyi nyertes pályázat (I. típusú pályázat), 259 db tavalyi forráshiány miatt elutasított, újra beadott pályázat (II. típusú pályázat), míg 412 db új pályázat (III. típusú pályázat).

*Forgó István
Kondész Csilla*